

Література

1. Федака ІІ. Нам'ять рідної землі.-Ужгород, 1996.- 221 с.
2. Кларрова М. Urbanonymie a její vyvojove tendence v českých, zvláště pražských proměnách//Urbanonyma v kontexte historie a současnosti.- Banská Bystrica-Bratislava, 1996 - S.153-157.
3. Novak F Semantyczne i słowotwórcze typy nazw ulic Bydgoszczy// Urbanonyma v kontexte historie a současnosti.- Banská Bystrica-Bratislava, 1996.-S.219-227.
4. Odaloš P Legislativna determinacija urbanonymic//Vlastne mena v jazyku a spoločnosti. 14/Slovenska onomasticka konferencia.- Bratislava-Banská Bystrica,2000.-S.281-289.

Евген Ткаченко (Слов'янськ)

ТИПОЛОГІЯ ФОРМ ОЙКОНІМНОЇ ТА АПЕЛЯТИВНОЇ ЛЕКСИКИ (В МЕЖАХ СЛОБОЖАНЩИНИ)

Im Artikel werden die Meinungen einiger ostslawischen Forscher nach den Fragen der Toponymisation der geografischen Termini angeführt, sowie die Typologie der Formen der eukonymischen und apelativen Lexik im Zusammenhang mit der Art und Weise der toponymischen Derivation und dabei gebrauchten Mitteln der Namensbildung behandelt.

Дослідниками вже давно звернуто увагу на активну участь географічних термінів у творенні ойконімної лексики, яка є основою топонімії [9: 98] і важливим її джерелом [2: 36], формує ойконімійну систему території, особливо на початковому етапі її становлення. “коли відбувається масова топонімізація термінів у їх “абсолютному” або афіксально переоформленому стані” [10: 5].

Загальновідомо, що пропріальне назвотворення включає в себе такі процесуальні явища, як вибір ознаки, вміщеної у співвідносному об'єкті, та застосування певного способу топонімоторення на основі певної моделі номінації. Така номінаційна модель, що діє в напрямку **географічний апелатив** → **ойконім**, проявляючи високу продуктивність у регіональній топонімії, відображає тісний зв'язок між природними параметрами географічного об'єкта і способом виникнення цієї назви.

Ойконіми виникають поруч із загальною назвою природного об'єкта – географічним терміном і в безпосередній взаємодії з ним отримують подальший розвиток. У цьому разі генеративні зв'язки між апелативами та назвами населених пунктів чітко проявляються у функціональних ознаках та функціонуванні найменувань поселень, де для останніх властива депотативна роль, а для продуцентів – конотативна. Але найбільш чітко такі зв'язки спостерігаються на рідані топонімів-переосмислень, тобто назв, що перетворилися у власні із загальних без морфологічної перебудови [2: 36], однак зазнали при цьому семантичних змін.

Назви поселень Слобожанщини відапелативного творення складають значну за обсягом групу слів, характерною рисою яких є творення лексико-семантичним способом, тобто шляхом перенесення в ойконімію того чи іншого апелатива географічної номенклатури. У зв'язку з цим досить часто в топонімії зустрічаються терміни “ономатизація загальних назв” [6: 4] та “ономатична метонімія географічних апелативів” [15: 117], коли останній детермінологізується, втрачає первинну семантику, поповнюється новим змістом (пор визначення цього явища у Ю.О Карпенка, який вбачає у привласненні географічним об'єктом (поселенням) назви природної реалії, розташованої поруч – топонімична метонімія [2: 41], що призводить до однойменності загальних і власних назв).

Семантична опімізація апелативів “не відноситься до категорії власне словотворчих процесів” [13: 8], “не зв'язана з деривацією” [17: 48], незважаючи на те що в результаті такого

переходу із загальних назв у власні “відбуваються більш зміни, ніж на рівні апеліативному” [12: 6] (пор. думку Ю.О.Карпенка, який наголошує, що “онімізація становить собою типовий словотвірний акт, тобто належить до деривації, оскільки в кожному випадку онімізації йдеться про утворення нового слова” [3: 35]). У топонімії для виділення первинних найменувань використовується поняття метонімії (інакше – топонімізація метонімічного характеру, коли в розряд найменувань населених пунктів переходять географічні апеліативи, які називають реальії, що певним чином зв’язані з об’єктом [2: 41; 4: 69; 5: 39 – 40], мотивовані ознаками “одне біля одного”, “одне в одному”, “одне на одному”).

І.І.Чеховський про переосмислення народних географічних термінів за моделлю метонімії «апеліатив → топонім» говорить як про синтез онімізації географічних лексем та трансонімізації (тобто топонімічної метонімії), можливо, як щось середнє між ними, зазначаючи, що суттю цієї моделі семантичної номінації є переосмислення найменувань різних класів стів. При цьому він акцентує увагу на тому, що в межах названої схеми виділяються кілька різновидів, тільки різниця між ними зводиться до співвідношення між іменованим об’єктом і об’єктом, назва якого, загальна чи власна, стала вихідною. Найчастіше метонімічна номінація відбувається за назвою зайнятого (оточуючого чи оточуваного) або суміжного об’єкта чи місцевості [19: 80].

Подібної думки дотримується і М.Н.Морозова, яка не диференціює первинні й вторинні утворення, відносячи до метонімії як онімізацію загальних найменувань, так і трансонімізацію “...перехід апеліативів у топоніми здійснюється за допомогою метасемії, або лексико-семантичним способом, – перенесенням назви із однорідного об’єкта на одиничний, або перенесенням назви об’єкта одного класу на об’єкт іншого” [8: 112].

В один ряд становить ці номінаційні акти й А.М.Склярсько, який поділяє метонімічні утворення на дві групи – ономастичну та трансономастичну [15: 116 – 119]. Взагалі ж метонімія являє собою індивідуальну модель, в межі якої входять майже всі топонімічні переосмислення [18 – 19], що мають свої особливості [дав.: 1: 20 – 21].

Як наслідок топонімізації апеліатива маємо зміну статусу лексемних одиниць – перехід із категорії загальних назв у категорію власних. Це явище супроводжується також і деякими змінами в окремо взятому ономастичному значенні слів у напрямку від однорідного об’єкта (конкретного типу поселення чи іншої географічної одиниці) до однієї реальії (індивідуальної назви населеного пункту), хоча граматичні показники в більшості випадків залишаються незмінними. У цьому разі внутрішня форма апеліативної бази ніби поступово займає другорядну позицію [14: 34], поступаючись місцем омонімічному ойконіму. Похідні форми найменувань поселень характеризуються індивідуальними параметрами, серед яких виділяються значення, словотвірний і синтаксичний зв’язок та особливості парадигми [7: 142; 8: 112].

Онiмізація апеліатива, або “нульова топонімічна афіксація” [16: 92], “чистий перехід слова із одного класу імен в інший” [17: 48] є результатом одного із чотирьох словотвірних процесів виникнення власних назв [13: 8]. Ця семантична деривація в ономастиці не належить до категорії продукування слів [див. 12: 6], оскільки похідні утворення зазнають різних морфологічних змін, тобто ускладнюються:

а) префіксами: *лиман* → *Залиман* [Врш Крм, ВО-46: 89, АТУ ВО 42], *Підлиман* [Хр Бр, ХО-46: 591; АТУ ХО: 247], *міст* → *Заміст* [Хр Вбрл, АТУ ХО: 275], *сребля* → *Загребля* [Хр Куп, ССОВХГ: 78], *ліс* → *Підліс* [Бгр Вол, БО АТД: 44];

б) суфіксами: *криж* → *Крижик* [См Бплл, НПСО: 13], *слобода* → *Слобідка* [Хр Кркт, ХО-69: 423], *стубло* → *Стублице* [Бгр Крс, БО АТД: 58; Вр Остр, НМВГ-28: 93, 104], *ріг* → *Рожок* [Хр Зм, ССОВХГ: 71], *дубки* → *Дубочки* [Кр Крч, КГ СНМ: 56], *гай* → *Гайок* [См См, СО-69: 383], *край* → *Крайок* [Хр Ввч, СЗПСХО: 31], *деревня* → *Деревенька* [Вр Кркт, СНМВГ: 124];

в) конфіксами: *уда* → *Зауддя* [Хр Чг, АТУ ХО: 283], *ліс* → *Залісся* [Хр Стел. ЗПХО: 61], *ліс* → *Підлісся* [Кр Грв, КГ СНМ: 34], *міст* → *Замостя* [Врш Нпск, АТУ ВО: 46], *гора* → *Загір'я* [Врш Тр, АТУ ВО: 47], *річка* → *Заріччя* [См Хтн, СО-46: 545];

г) флексією множини: *садок* → *Садки* [Бгр Кргв, БО АТД: 61], *коврига* → *Ковриги* [Хр Хр, ЗПХО: 3; СЗПСХО: 2], *річка* → *Річки* [См Бплл, СО-69: 368], *жолобок* → *Жолобки* [Хр Із, ХГ СНМ: 95], *уда* → *Уди* [Хр Хр, ХГ СНМ: 15], *ярок* → *Ярки* [Вр Остр, НМВГ-28. 97], *ямка* → *Ямки* [Бгр Кргв, БО АТД: 61], *байора* → *Байори* [Врш Мрк, ВО-46: 92], *ривчак* → *Ривчаки* [Врш Крм, ВО-46: 90],

г) суфіксами і формою множини одночасно: *криниця* → *Кринички* [Хр Куп, СЗПКО 36], *родник* → *Роднички* [Врш Тр, АТУ ВО: 47], *клоч* → *Клочки* [Хр Дргч. ЗПХО: 27], *рева* → *Ревки* [См Лбд, СО-46: 531], *горб* → *Горбики* [Хр Бгд, СЗПСХО: 19], *берег* → *Бережки* [Хр Лбд, СВСХГ: 34], *скеля* → *Скельки* [Хр Влк, ХО-46: 592] та ін.

Такі онімії структури не можуть належати до простої / метонімічної семантичної топонімізації – процесу, який відбувається без формозміни географічного аелатива, не відображає природних властивостей об'єкта в момент акту пропріальної номінації, хоча у цьому зв'язку в ономастиці є думка, що вищезазначені способи творення власних найменувань слід теж вважати переосмисленнями загальних назв, "тому що до появи ойконімів такі форми уже були представлені в мові" [18: 170].

Зворотні процеси – сингуляризація форми множини географічного аелатива – репрезентовані в топонімічному контексті репону окремими випадками (*осинові куші* → *Осинов Куш* [Кр Бгр, КГ СНМ: 27]), так само, як і спрощення суфіксальної частини географічної лексеми на рівні ойконіма (*підлісок* → *Підліс* [Кр Сдж, КГ СНМ: 131], *межириччя* → *Межирич* [См Лбд, СО-466: 532]). Крім зміни числових показників, спостерігається і зміна родових параметрів (пор. *вільшаниця* → *Вільшанець* [Бгр Бгр, БУ: 63], *грун* → *Груня* [Хр Лбд, ХГ СНМ: 132], *кадовбня* → *Кадовбець* [Вр Остр, ВГ СНМ: 117], *кручи* → *Кручик* [Хр Бгд, СКХЕ: 163], *рева* → *Ревчик* [Хр Влк, ХГ СНМ: 47], *крутояр* → *Крутоярка* [Хр Птр, ХО-46: 610], *отруб* → *Отруба* [Бгр Брс, БО АТД: 33] та ін.).

В основі ойконімізації географічних термінів лежить здатність аелатива за певних умов позначати не клас об'єктів, а їх сингулярність, тобто функціонально дорівнювати ойконіму. Компоненти, що входять до складу власних назв, певною мірою визначають основу їх реалій. У таких назвах досить чітко простежується пряме відображення властивостей об'єкта, його природа та сутність [9: 122].

Ойконімоутворювальна функція географічних термінів в окремих частинах регіону пов'язана не лише з відображенням природних особливостей, але й з дією внутрісистемних мовних норм, у зв'язку з чим відбувається дублювання в назвах основ ідентичних детермінантів, що викликано номінаційним стереотипом [11-12]. Саме перехід загальних найменувань в ойконіми являє собою продуктивний процес, коли для назвотворення використовується певний звуковий комплекс, який завжди позначає певний клас предметів чи явищ об'єктивної дійсності. Відповідна тенденція наявна в таких омонімічних парах, як *долина* → *Долина* [Хр Бгд, ХГ СНМ: 35], *лощина* → *Лощина* [Хр Клм, СЗПСХО: 44], *байрак* → *Байрак* [Хр Лбд, ХГ СНМ: 141], *ковбан* → *Ковбан* [Хр Із, ХГ СНМ: 88], *проходи* → *Проходи* [См Крпл, НПСО: 28], *вила* → *Вила* [Хр Кркт, ЗПХО: 35, СЗПСХО: 40], *холмогори* → *Холмогори* [Вр Вал, ВГ СНМ: 67] та ін. Під впливом діалектної вимови відбувається руйнування окремих звукових елементів на рівні власних назв, у результаті чого порушується омонімія між вихідними лексемами та похідними ойколексемами: *праворот* → *Правороть* [Кр Крч, КГ СНМ: 54], *ковбан* → *Ковбань* [См Вржб, НПСО: 23], *окна* → *Окня* [Хр См, ХГ СНМ: 170; Р.ІІІ'ОНО: 332; См Рч, НПСО: 45] (палаталізація останнього складу), *калюга* → *Калуга* [См Бплл, СО-69: 367] (ствердження приголосного [л] в основі слова), *осад* → *Осатки* [Плт Знк, ПГ СНМ: 63] (оглушення дзвінкого [д] як наслідок регресивної контактної асиміляції), *калдобина* → *Калдубина* [Врш Лзол, ВО-46: 91] (субституція [о] на [у]). Цей же екстралінгвістичний фактор сприяє частковій фонетичній трансформації на

рівні апелятивно-топонімних корелятивів *ржавка* → *Єрживка* [Хр Зм, СКХЕ: 245] (поява протетичного [ʎe-]), *ржавка* → *Ржевка* [Бгр Рвн, КБО-87] (субституція кореневого звука [a] на [e]), *березняк* → *Березник* (заміна суфіксального [a] на [u]), *бакай* → *Баккай* [Хр Із, СКХЕ. 305] (спорадичне подвоєння [k] в основі), *криула* → *Кривуля* [Хр Зм, СВСХГ 17] (вставний [v] як засіб уникнення зияння) тощо. Подібні ойконімні деривати належать до найбільш архаїчного шару ономастичної лексики, коли суб'єкт екстралингвістичного середовища для найменування місця поселення безпосередньо переносив готову модель - назву одиниці природного континууму. Як правило, така географічна реальність локалізувалася у безпосередній близькості від майбутнього поселення. Отже, помінація населеного пункту відбувалася шляхом виділення із шару апелятивної лексики ойконімної форми, що є структурно тотожною загальній назві.

Відрізняються мінімальним звуковим виявом і такі співвідносні назви, як *голутва* → *Голтва* [Пл Знк. ПГ СНМ. 51], *бурелом* → *Бурлом* [Хр Стрб, СВСХГ: 43], де еліпсидація реалізувалася на рівні ойконімних лексем. Своєрідним видом спрощення є також поява складних ойконімних структур із апелятивних словосполучень-фразем типу *лиса гора* → *Лисогірка* [Вр Рзш, НМВГ-28: 109; Хр Свн, ХО-466. 612], *біла гора* → *Білагірка* [Хр Із, СВСХГ 23]. Інша ойконімна композиція *Верхопожня* [Хр Бгд, СВСХГ: 13], утворена від географічної лексики *пожня*, безпосередньо аказує на розташування об'єкта у верхів'ї однойменної річки. Аналогічна модель *Новорозсош* [Врш Ншк, АТУ ВО. 44] ← *розсош* є показником наявності населеного пункту *Розсош*, розташованого у сусідній Воронежській області. У цій ситуації лексикалізація ойконімної синтаксеми в системі географічних апелятивів дає нове слово із значенням, що відрізняється від значення кожного із компонентів. Виникнення складного слова із сполучення власної назви із загальною являє собою переоформлення ойконімного композита, який у цьому випадку має відношення до двослівної власної назви тільки як генетична форма.

І поряд із складанням в топонімії регіону зустрічається й інший спосіб назвотворення - невласне складання, або співрозташування (термінологічна лексема належить Н.В.Подольській - Є Т), який входить до групи юкстапозита і при якому береться до уваги синтаксичний зв'язок між складовими частинами власної назви. У цій групі виділяється кілька структурних типів, а саме: **атрибутивний** (*Білгород* [ТКХБО], *Миргород* [Хр Зм. СВСХГ, 18]), **апозитивний** (*Саур-Могила* [Лг Дм, СНПЛО: 36]), **нумеративний** (*П'ять Ярує* [Бгр Бгр, БУ: 37], *П'яти Ярує* [Кр Бгр, КГ СНМ: 24]), **детермінативний** (*Усть-Лип'янка* [Пл Ктлв, ЦО-69. 337], *Усть-Байрацький* [Вр Остр, НМВГ-28: 94], *Усть-Мурав'янка* [Вр Остр, НМВГ-28: 104], *Верх-Марок* [Вр Остр, ВГ СНМ: 116], *Верх-Люджа* [См Трет, НПСО: 64], *Верх-Серейянка* [Вр Остр, ВГ СНМ: 115], *Урив-Покрівське* [Вр Остр, НМВГ-28. 105], *Урив-Успенка* [Вр Остр. НМВГ-28, 105]), **детермінативно-пріменщиковий** (*Селище за Ситишським мостом* [Хр Бгд, СВСХГ: 4], *Хутір по річці Рогані* [Хр Хр, ССОВХГ 2], *Урочище на Сухій Башці* [Хр Влк, СВСХГ: 9]) та **оказіональний** (*Гуляй-Пале* [Хр Із, СМУВХГ 61; Хр Зм, ССОВХГ 75; ХГ СНМ: 83; Плз Чут, ПО-46: 432], *Гуляй-Стен* [Пл Квгр. П СНМ, 108]).

Ще один спосіб уникнення омонімії між географічним об'єктом і ойконімом - це розщеплення етимологічно складного апелятива на дві лексеми, тобто утворення топонімного словосполучення: *красногір'я* → *Красна Гірка* [Хр Із, СМУВХГ: 61; Хр Зм, ССОВХГ. 75; СВСХГ, 17], *краснолісся* → *Красний Ліс* [Хр Хр, ХГ СНМ: 19] тощо.

Крім розщеплення твірної бази, використовується й інший шлях утворення ойконімних синтаксем. Це ойконімізація атрибутивного словосполучення, або семантичний спосіб деривації, що в топонімії кваліфікується як атрибуція. Під атрибуцією розуміємо "приєднання до апелятива диференційного атрибута, або означення" [4: 68]. Характерною ознакою цього структурного типу є сполучення іменника - родового поняття з прикметником - видовим поняттям.: *липова балка* → *Липова Балка* [Хр Влк, СЗПСХО: 24], *мокрий лог* → *Мокрий Лог* [Бгр Урз, БО АТД: 97], *зелена роца* → *Зелена Роца* [Хр Влк.

СЗПСХО-17]. який в окремих ситуаціях може ускладнюватися суфіксацією: *хутір* → *Красний Хуторок* [Вр Остр, НМВГ-28: 92]. Рідше зустрічаються топонімні моделі, коли сполучаються два родові поняття – «іменник + іменник»: *річка Казинка* → *Річка Казинка* [Бгр Урз, БО АТД: 98; Вр Вал, НМВГ-28: 44]. Поряд із власне атрибуційним зафіксовано й атрибуційно-флексивний спосіб ойконімної деривації: *холм* → *Красні Холми* [Вр Пвл, АТД-59: 81], *вир* → *Нові Вирі* [Бгр Окт, БО АТД: 73], *рука* → *Петії Руки* [Хр Бгр, ОХН: 146] та атрибуційно-суфіксально-флексивний: *вир* → *Нові Вирки* [См Блпл, СО-46: 523].

Отже, різні співвідношення вихідного апелятива та похідного від нього найменування поселення в регіоні дослідження є тим фактом, що засвідчує ойконімію Слобожанщини на тлі всієї української ойконімії як відносно молодий шар топонімної лексики, яка за темпоральними ознаками характеризується неоднорідністю свого складу. Показником більш давнього хронологічного зрізу ойконімних лексем є внутрішня омонімія між ними та географічними термінами. Назви поселень пізнього утворення через вичерпність мовних ресурсів лексико-семантичного рівня намінації, що дорівнює складу географічної лексики, переходять до втягнення в процес деривації морфологічних і синтаксичних засобів, де останні певною мірою становлять ніби проміжний ступінь між метасемантичним та дериваційним способами ойконімотворення.

Умовні скорочення

А) Джерела

- АТД-59 – Воронежская область: Админ.-террит. деление на 1 апреля 1959 года – Воронеж Воронежское книж. изд-во, 1959. – 248с.
- АТУ ВО – Ворошиловградська область // Українська РСР: Адмін.-терит. устрій на 1 січня 1987 року. – К.: Гол. ред. УРЕ, 1987. – С. 35 – 48.
- АТУ ХО – Харківська область // Українська РСР. Адмін.-терит. устрій на 1 січня 1987 року – К.: Гол. ред. УРЕ, 1987. – С. 268 – 284.
- БО АТД – Белгородская область: Админ.-террит. деление на 1 января 1959 года. – Белгород: Книж. изд-во, 1959. – 155 с.
- БУ – Белгород с уездом: Историко-статистический очерк А. М. Дренакина. – Харьков: Гипография окружного штаба, 1882. – 65 с.
- ВГ СНМ – Списки населённых мест Российской империи. Т. IX. Воронежская губерния. Список населённых мест по сведениям 1859 г. - СПб.: Издан ЦСК МВД, 1865. – 157 с.
- ВО-46 – Ворошиловградська область // Українська РСР: Адмін.-терит. устрій на 1 вересня 1946 року. – К.: Укр. політ. вид-во, 1947. – Вид. 1. – С. 79 – 103.
- ЗПХО – Залюднені пункти Харківської округи. – Харків: Держ. вид-во «Господ-во України», 1930. – Вид. 2. – 96 с.
- КБО-87 – Белгородская область: Админ.-террит. деление на июль 1987 г. – М.: УГК, 1987. – М 1. 400 000
- КГ СНМ – Списки населённых мест Российской империи. Т. XX. Курская губерния. Список населённых мест по сведениям 1862 г. – СПб.: Издан ЦСК МВД, 1868. – 206с.
- НМВГ-28 – Населённые места Воронежской губернии. – Воронеж: Издание Воронежского губернского статистического отдела, 1928. – 190 с.
- НПСО – Населённые пункты Сумского округа: Предварительные итоги переписи населения 1926 года. – Сумы: Сумское окружное статистическое бюро, 1927. – Вып. 2. – 80 с.
- ОХН – Описи Харківського намісництва кінця XVIII ст. – К.: Наук. думка, 1991. – 224 с.
- ПГ СНМ – Списки населённых мест Российской империи. Т. XXXII. Полтавская губерния. Список населённых мест по сведениям 1859 г. – СПб.: Издан ЦСК МВД, 1862. – 262 с.

- ПО-46 – Полтавська область // Адмін.-терит. поділ на 1 вересня 1946 року. – К.: Укр. політ. вид-во, 1947. – Вид. 1. – С. 395 – 434.
- ПО-69 – Полтавська область // Українська РСР: Адмін.-терит. поділ. – К.: Вид-во політ літ-ри України, 1969. – Т. 1. – С. 322 – 347.
- Р.ПГОНО – Россия. Полное географическое описание нашего Отечества. Настольная и дорожная книга для русских людей / Под ред. В.В.Семенова. – СПб. Издание А.Ф.Девриена, 1903 Т. 7. Малороссия – 517 с.
- СВСХГ – Список волостей и селений Харьковской губернии. – Харьков. Издание Харьковского губернского земского управления, 1909 – 56 с.
- СЗПКО – Список заселенных пунктов Куп'янської округи 1925 року. – Куп'янськ. Куп'янське округове статистичне бюро, 1926. – 57 с.
- СЗПСХО – Список залюднених пунктів і сільрад на території Харківської округи. – Харків. «Харків-Друк», 1927. – 110 с
- СКХЕ – Справочная книга для Харьковской епархии / Сост. И.Самойлович. – Харьков. Типо-Литография И.М.Варшавчика, 1904. – 471с.
- СМУВХГ – Список мировых участков и волостей Харьковской губернии. – Харьков. Типография М.Гордена, 1873. – 114 с.
- СНМВГ – Сведения о населенных местах Воронежской губернии. – Воронеж: Издание Воронежского губернского статистического комитета, 1906 – 196 с
- СППЛО – Список населенных пунктов Луганского округа: Составлено по материалам переписи 17 декабря 1926 года – Луганск: Друкарня вид-ва «Луганська правда», 1927. – 148 с
- СО-46 – Сумська область // Адмін.-терит. поділ на 1 вересня 1946 року. – К.: Укр. політ. вид-во, 1947 – Вид. 1. – С. 522 – 550.
- СО-69 – Сумська область // Українська РСР: Адмін.-терит. поділ. – К.: Вид-во політ літ-ри України, 1969. – Т. 1. – С. 364 – 385.
- ССОВХГ – Список сельских обществ и волостей на территории Харьковской губернии – Харьков: Типография М.Гордена, 1876. – 112 с.
- ТКХБО – Харьковская и Белгородская области: Обзорно-топографические карты территории Украины и сопредельных государств – Харьков: СПАЭРО плюс Фактор ЛТД, 1996. – Вып. 1. – М 1: 200 000.
- ХГ СНМ – Списки населённых мест Российской империи. Г. XLVI Харьковская губерния: Список населённых мест по сведениям 1864 г. – СПб.: Издан ЦСК МВД, 1869. – 210 с.
- ХО-46 – Харківська область // Адмін.-терит. поділ на 1 вересня 1946 року. – К.: Укр. політ. вид-во, 1947. – Вид. 1. – С. 584 – 617.
- ХО-69 – Харківська область // Українська РСР: Адмін.-терит. поділ. – К.: Вид-во політ. літ-ри України, 1969 – Т. 1 – С. 404 – 431.

Б) Области / губернии:

Бгр – Белгородська, Вр – Воронежська, Врш – Ворошиловградська, Кр – Курська, Лг – Луганська, Плт – Полтавська, См – Сумська, Хр – Харківська

В) Районы / повіти:

Бгд – Богодухівський, Бгр – Белгородський, Блпл – Білопільський, Бр – Борівський, Брс – Борисівський, Вая – Валуйський, Вбрл – Великобурлуцький, Вяч – Вовчанський, Влк – Валківський, Влш – Вільшанський, Вол – Волокопівський, Вржб – Ворожбянський, Грв – Грайворонський, Дм – Дмитрівський, Дргч – Дергачівський, Зм – Зміївський, Знк – Зинківський, Із – Ізюмський, Клм – Коломацький, Кягр – Костянтиноградський, Кргв – Красногвардійський, Крс – Красненський, Кркт – Краснокутський, Крм – Кремінський, Крпл – Краснопільський, Крлк – Коротоякський, Крч – Корочанський, Ктлв – Котелевський, Куп –

Куп'янський, Лбд – Лебединський, Лзол – Лозно-Олександрівський, Мрк – Марківський, Нпск – Новопсковський, Окт – Октябрський, Остр – Острогозький, Пвл – Павлівський, Птр – Петрівський, Рвн – Ровенський, Рзш – Розсошавський, Рч – Річанський, Свн – Савишський, Сдж – Суджанський, См – Сумський, Стрб – Старобільський, Стел – Старосалтівський, Тр – Троїцький, Трет – Тростянецький, Урз – Уразівський, Хр – Харківський, Хти – Хотішський, Чг – Чугуївський, Чут – Чутівський

Література

- 1 Карпенко Ю.А. Свойства и источники микропонимии // Микропонимия. – М.: Изд-во МГУ, 1967. – С. 15 – 22.
- 2 Карпенко Ю.А. Топонимы и географические термины: Вопросы взаимосвязи // Местные географические термины. – М.: Мысль, 1970. – № 81. – С. 36 – 46
- 3 Карпенко Ю.А. Онімизація і трансонімизація як словотвірний акт // 6 Республіканська ономастична конференція, 4 – 6 грудня 1990 р.: Тези доповідей і повідомлень – Ч. 1. Теоретична та історична ономастика – Одеса, 1990. – С. 35 – 37.
- 4 Климова Л.А. Региональная ономастика. – Горький, 1985 – 96 с.
- 5 Климова Л.А. Проявление системных отношений в региональной оноимии // 6 Республіканська ономастична конференція, 4 – 6 грудня 1990 р.: Тези доповідей і повідомлень. – Ч. 1. Теоретична та історична ономастика – Одеса, 1990. – С. 39 – 41
- 6 Ковалик І.І. Про ономастизацію, трансономастизацію і деономастизацію // 4 Республіканська ономастична конференція: Тези. – К.: Наук. думка, 1969. – С. 3 – 5
- 7 Морозова М.Н. Вопросы взаимодействия гидронимии с другими группами лексики в русском языке // 3 Республіканська ономастична (гідронімічна) конференція: Тези. – К.: Наук. думка, 1965 – С. 137 – 143
- 8 Морозова М.Н. Взаимодействие географической апеллятивной и топонимической лексики // Ономастика Поволжья: Материалы I Поволжской ономастической конференции. – Ульяновск. Изд-во УГПИ им. И.Н.Ульянова, 1969 – Вып. I – С. 109 – 113
- 9 Мурзаев Э.М. Очерки топонимики. – М.: Мысль, 1974. – 382 с.
- 10 Отин Е.С. Ареалы славянских географических терминов в топонимии Подонья // Проблемы восточнославянской топонимии – М.: МФГО СССР, 1979. – С. 5 – 29
11. Першина К.В. Становление ойконимии позднего образования в условиях близкородственного двуязычия (на материале ойконимии юго-восточной Украины) Автореф. ... канд. филол. наук. 10.02.01. /ОГУ им. И.И.Мечникова. – Одесса, 1983. – 19 с.
12. Подольская Н.В. Типовые восточнославянские топоосновы: Словообразовательный анализ. – М.: Наука, 1983. – 160 с.
13. Подольская Н.В. Ономастическое словообразование (сопоставительный анализ на материале восточнославянской оноимии). Автореф. ... д-ра филол. наук: 10.02.19 /АН СССР, ИЯ – М., 1990. – 49 с.
14. Поляруш Т.І. Гідронімічні пересемислення (на північно-східному Лівобережжі) // Повідомлення укр. ономаст. комісії. – К.: Наук. думка, 1974 – Вып. 10 – С. 10 – 21
15. Скляренко А.М. Типологический анализ производных ойконимов в украинском и немецком языках // Питання ономастики Південної України: Доповіді та повідомлення 5 Республіканської конференції. – К.: Наук. думка, 1974. – С. 116 – 119.
16. Суперанская А.В. Структура имени собственного: Фонология и морфология – М.: Наука, 1969 – 207 с.
17. Теория и методика ономастических исследований. – М.: Наука, 1986. – 254 с.
18. Черп М.М. Про словотворчі тенденції сучасної топонімії // Територіальні діалекти і власні назви. – К.: Наук. думка, 1965. – С. 169 – 177.
19. Чеховський І.Г. Микропонимия Чернівецької області в історичному аспекті (утворення на базі НГТ): Дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01. – Чернівці, 1996. – 327 с.